

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Hany Kovařikové „Tělo jako motiv i způsob narace v současné české próze“

(Ústav české literatury a komparatistiky FF UK v Praze, obor komparatistika)

Cíl práce, její účel a směřování

Diplomová práce Hany Kovařikové má nesporně zajímavé téma, jejím cílem je nahlédnout produkci současné české prózy z let 2009 – 2019 z předem vymezené motivické i naratologické perspektivy, tou je problém těla a tělesnosti. Specifických interpretačních studií o současné prozaické produkci není v našem kontextu mnoho, tudíž téma považuji i za funkční. Problematické však je následné nakládání s tématem a dosahem práce: diplomantka předkládá interpretační studii vytvořenou na základě čtyř vybraných próz z vymezeného období (jedná se o Kobold Radky Denemarkové, Pálenku Matěje Hořavy, Sentimentální román Bianky Bellové a Šindelkovu Mapu Anny), ale má ambici své úvahy zobecnovat na materiál produkce české prózy posledních 10 let jako na celek. Přijatelné by naopak bylo, pokud by deklarovala, že se snaží postihnout to, jak s tělesností (na úrovni motivu i kompozice vyprávění) pracují čtyři vybrané prózy a soustředěným čtením a analýzou by dospěla k patřičným závěrům. Nemohu však akceptovat, když již v anotaci práce deklaruje, že „Závěr práce shrnuje vytyčené archetypy postav založené na tělesné ukotvenosti ve vyprávění a tím vystihuje tendence současné české prozaické tvorby v motivu tělesnosti.“ Působí to tak, že při samotné práci diplomantka nedokázala odhadnout vlastní možnosti a z určitých cílů práce zbylo jen torzo. Tato situace by si pro komponování práce vyžadovala nahlédnout kriticky výsledek svého psaní a reálně postihnout, co může přinést.

Metodologie a práce s odbornou literaturou

V rámci posouzení metodologie se budu věnovat třem oblastem, a to způsobu a argumentaci výběru interpretovaných próz, práci s odbornou literaturou a metodologickému zázemí zvolené perspektivy.

Nejprve se zaměřím na způsob výběru interpretovaných próz. Z textu není zřejmé, proč jsou vybrány právě tyto tituly, a ne jiné? Za dostatečný argument nelze považovat zdůvodnění, že autorka má širokou zkušenost se současnou literaturou poslední dekády. („Jejich výběr je založen na bližší znalosti současné české literatury autorky práce, která volila z nepřehledného množství titulů dle četnosti a zjevnosti hledaných motivů těla“, s. 2). Tuto zkušenost je třeba reflektovat v textu, jinak je pro příjemce textu zcela neuchopitelná.

Co mají vybraní autoři reprezentovat? Mají-li reprezentovat nějaký typ psaní nebo autorský styl? Nehledě na to, že takové tvrzení vede k tomu, aby se vynořovaly otázky na zařazení jiných nebo dalších textů. Namátkou mohu uvést prózy Zuzany Brabcové nebo Ivany Myškové, které lze také nahlédnout perspektivou tematizované tělesnosti.

V seznamu odborné literatury chybí monografie Blanky Činátlové *Příběh těla* (Pistorius, Olšanská 2009), ačkoliv v textu práce se o ní píše jako o inciační publikaci. „Vyzdvihnout můžeme knihu Příběh těla Blanky Činátlové, která se touto tematikou dlouhodobě zaobírá a její publikace posloužila jako prvotní vodítko k možným přístupům, kterými se diplomová práce inspirovala“ (s. 2). Soupis sekundární literatury působí poněkud spoře, např. v něm nenalezneme žádnou literaturu ke kontextu soudobé prózy, ačkoli je deklarována „široká zkušenost autorčina“. Celkově metodologické podloží ke zvolenému tématu se mi také zdá jako velmi slabé a nereflektuje možnosti, které má česká literární věda v této oblasti k dispozici, jako příklad uvedu práci Josefa Vojvodíka *Imagines Corporis* (Host, 2006).

V tomto ohledu se otevírá i oblast relace mezi pojetím těla a literární teorií. Diplomantka v úvodu práce píše: „Není cílem ani definovat tělesnost tak, jak ji může chápat literární teorie, jež se nad ní jako tématem příliš nezamýšlí“ (s. 2). Jak tedy pojímá literární teorie tělo? Např. má tělo fungovat jako metafora subjektivního vyprávění? Nebo jak je to myšleno?

Styl a prezentace

Některé formulace v textu vyvolávají dojem, jako by se vybraný interpretační nástroj obrátil proti interprete samotné. Neorganicky působí nadužívání slova „tělo“, kterým chce být interpretační nástroj zdůrazněn. V textu se mluví často o postavách jako o tělech, a to i na místech, kde je to redundantní. Například je zde uvedeno „tělo matky“, nikoli „matka“. Nebo dále: „Přesto však v těle budí fascinaci, pohled na nenasytné plameny vrací do dětství, do radosti z rostoucího žáru. Je to právě žár ohně, který spojuje těla v nesnadných podmínkách pro život.“ (s. 74) A jedná se o tělo, nebo o člověka?

Text diplomové práce není bohužel prost překlepů a stylizačních nedostatků. Je zřejmé, že by si zasloužil ještě být číst a editován. Například na straně 26 „jsme zdělila“, s. 37 „provázanost Judita“. V textu jsou patrné anglicismy, zejména ve vyjádření přivlastňovacího vztahu, je psáno např. místo „Juditin otec“ – „Judity otec“, „Niny obrana“ (s. 55), „Elišky tělo“ (s. 56). V textu jsou i nedostatky na rovině morfosyntaktické, které narušují plynulost čtení. Např. „Tělo myslící za ní.“ (s. 64), „Marie si vybrala může zcela odlišeného

svým rodičům..“ (s. 64), „V Pálence Matěje Hořavy pozorujeme provázanost lidských těl na oheň.“ (citace ze závěru), „Synové jsou připodobněni k Jákobu a Ezau, tedy tělům bratrů prahnoucích po moci, s rozdílnou tělesností.“ (s. 74) nebo „ V této práci jsme si ukázaly mnoho poloh...“ (s. 75). Když se cituje, pak je možné vybrat si buď kurzivu, nebo uvozovky, obojí je nadbytečné. U webových odkazů chybí data přístupů, resp. stažení a provedení soupisů recepcí k jednotlivým dílům není z hlediska příjemce funkční.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Interpretační části hodnotím z hlediska celku práce jako nejzajímavější a nejnápaditější, je jen vidět, že by si zasloužily více pozornosti a propracování. Některé pasáže by si zasloužily důkladnější argumentaci. Uvedu alespoň jeden příklad: „Ačkoli je celá druhá část románu Kobold prosvícena ohněm, zabývat se budeme pouze knihou M. Hořavy Pálencou.“ Proč je takto bez argumentu uvedeno?

Osvěžujícím dojmem působí interpretační pasáže o Hořavově Pálence, s motivem ohně pracuje velmi citlivě, ačkoli je zřejmé, že se autorka ve svém čtení zaměřuje pouze na určitý rys textu a ten zdůrazňuje.

Diplomovou práci **doporučuji k obhajobě** a vzhledem k výše uvedenému navrhuji hodnocení známkou **velmi dobře** nebo **dobře**, a to v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze 13. 1. 2020

Mgr. Andrea Králíková, Ph.D.